

Utvärdering av delaktivitet: *Prova på kombinerat resande*

1. Bakgrund

Resans första och sista sträcka kan vara en utmaning för den som pendlar med kollektivtrafik. Om hållplatsen ligger för långt från hemmet är det många som drar sig för att promenera, då det kan upplevas krångligt och omständligt. Som ett försök att möta denna problematik genomfördes därför en vikcykelkampanj våren 2022. Målgruppen för kampanjen har varit vanebilister med ett tillåtande synsätt på hållbart resande. Testresenären skulle också ha anknytning till Region Sörmlands samverkanskommuner; Eskilstuna och Flen, genom att antingen bo eller verka på platsen.

2. Arbetssätt

Kampanjen planerades och genomfördes av Rena Resan Sörmlands projektgrupp, bestående av en regional projektledare och en kommunrepresentant från Flen och en från Eskilstuna.

Denna kampanj skulle ha genomförts tidigare under projektet Rena Resan, men har i och med pandemin fått skjutas upp. Kampanjen planerades under hösten 2021 med hopp om att kunna genomföras under våren 2022. När regeringen den 9 februari påbörjade avvecklingen av landets coronarestriktioner beslutade projektgruppen att vikcykelkampanjen antligen kunde genomföras.

Vårens kampanj omfattades av tre testperioder med start 21/3. Inom varje period fanns det möjlighet för 5 testresenärer. Projektet tillhandahöll en vikcykel och ett resekort för angiven sträcka till testresenärerna, som motprestation begärdes att tre bildagar skulle bytas ut mot ett kombinerat resande och att resenären skulle genomföra en enkät inför och en efter testperioden. Fyra av de vikcyklar som användes under prova-på-perioderna ägs av Eskilstuna kommun och en ägs av Region Sörmland.

Urvalet av testresenärerna genomfördes utifrån några särskilt ställda kriterier;

- Är vanebilist
- Har minst 1 km mellan hemmet och hållplats samt arbetsplats och hållplats
- Pendlar från eller till någon av projektets samverkanskommuner (Eskilstuna/Flen)
- Är villiga att ställa bilen minst 3 dagar och genomföra minst 3 uppföljande enkäter.

Uppfylldes ovannämnda kriteriet hade intressenten möjlighet att tilldelas en plats som testresenär. Män är i projektet en uttalad målgrupp, därför prioriterades dessa som testresenärer. Annars fördelades platserna i den mån det gick för att uppnå variation mellan testresenärerna.

3. Mål

Prova-på-kampanjen är en del av Rena resans aktiviteter och är en riktad platsspecifik kampanj som enligt beslutet för projektet beskrivs på detta sätt:

Riktade platsspecifika kampanjer på arbetsplatser eller geografiska platser. Aktiviteten kan innehålla tävlingsmoment, prova på-moment, eller olika sorters test-cyklare. Genom en anpassning efter plats kan vi skraddarsy snävare kampanjer. Att jobba riktat väcker uppmärksamhet både där kampanjen sker men också i vidare kretsar.

Målet med denna prova-på-kampanj är att:

- 15 procent av deltagare i aktiviteter börjar resa hållbara resor.
- Målgruppen män har fått kunskap om hållbart resande.
- Deltagare i projektaktivitet ska ha provat kombinerade resor inom Östra Mellansverige.
- Deltagare har provat att resa hållbart på för dem nya sätt.

4. Resultat

33 personer genomförde en fullständning intresseanmälan. Av dessa 33 uppfyllde 27 stycken urvalskriterierna. Under testperiod 1 hade vi 4 deltagare, i provperiod 2 & 3 var det 5 testresenärer vardera. Nedan visas fördelningen av intresseanmälningar mellan kommuner.

Kommun	Antal
Eskilstuna	8
Flen	18
Annan kommun	7

Följande resultatdelen är uppdelad i tre, en del som redogör för den enkät som genomfördes innan provperioden och en andra delen som visar svaren från den uppföljande enkäten direkt efter provperioden och del tre som visar resultaten av den enkät som genomfördes 6 månader efter provperioden.

4.1 Inledande enkät

Den inledande enkäten genomfördes av 14 personer, det vill säga alla testresenärer.

Könsfördelning

Kön	Antal
Kvinna	8
Man	6
Annat alternativ/vill ej svara	0

Åldersfördelning

Åldersspann	Antal
18-25 år	
25-30 år	
31-40 år	4
41-50 år	7

Rena Resan

51-60 år	2
61 eller äldre	1

Hur tar du dig vanligen till jobbet under sommartid?

Färdsätt	Antal	Procent
Gång		
Cykel		
Kollektivtrafik	1	7%
Moped/MC		
Bil, samåkning	1	7%
Bil, ensam	12	86%
Totalt	14	100%

Hur har du dig vanligen till jobbet under vintertid?

Färdsätt	Antal	Procent
Gång		
Cykel		
Kollektivtrafik		
Moped/MC		
Bil, samåkning		
Bil, ensam	14	100%
Totalt	14	100%

Gör du stopp på vägen till/från arbetet?

	Antal	Procent
Ja	4	29%
Nej	10	71%
Totalt	14	100%

Vilka stopp gör du på vägen?

	Antal
Hämta/lämna barn	
Handla	3
Träning	1
Fritidsaktivitet	
Annat	

Hur långt har du till ditt arbete, enkel väg?

Mil	Antal	Procent
1-2 mil	3	
3-5 mil	9	

Fler än 5 mil	2	
Totalt	14	

Har du testat vikcykel förut?

	Antal
Ja	0
Nej	14

4.2 Uppföljande enkät efter provperioden

Alla testresenärer skulle efter genomförd provperiod svara på en uppföljande enkät. Alla testresenärer genomförde enkäten, 14 svarande. 2 personer lämnade in sina cyklar och resekort tidigare då de inte använt vare sig cykel eller busskortet någon gång, dessa uppmanades dock att svara på enkäten och har också genomfört den.

Hur ofta använde du cykeln under testperioden?

Ett av våra kriterier för att få möjlighet att delta som testcyklist är att byta ut minst 3 av sina bildagar mot kombinerat resande i veckan. Tabellen nedan visar att 5 av 14 testresenärer inte uppnådde det målet. Enligt kommentarerna nedan har det främst berott på väderlek, sjukdom och problem i tågtrafiken.

	Antal	Procent
1-2 dagar/veckan	5	36%
3-4 dagar/veckan	7	50%
5-7 dagar/veckan	2	14%
Total	14	100%

Varför blev det endast 1-2 dagar i veckan?

Kommentarer lämnande av testresenärerna:

- Jag reste i genomsnitt 2 dagar i veckan med kollektivtrafiken, jobbar endast 4 dagar på plats och en dag hemma. Så 50% av resorna reste jag med kollektivtrafiken. Tyvärr hade jag otur under testperioden, fick Covid så var hemma en vecka. En vecka var det påsk så då var det en kortvecka, då reste jag endast 3 dagar till jobbet. Sen var inte vädret på min sida det var snö och is. Då kunde jag inte ta cykeln för att cykeln var inte vinterutrustad. Sen var det banarbete så många tåg var inställda...
- Det är rätt långt till arbetsplats från station. Plus ett vinterbakslag i april.
- Strul med länstrafiken, snö, vab
- Svårt med de arbetstider jag har, plus att jag arbetar helger ibland och då finns ingen kollektivtrafik som passar.
- Jag var för tung för cykeln

Vilka typer av resor gjorde du med vikcykeln/kollektivtrafiken?

Deltagarna använde främst cykeln/resekortet för att resa till och från arbetet. Några kommenterade att de inte tordes använda cykeln utöver arbetspendling då det saknades lås.

	Antal
Till och från arbetet	12
Hämta/lämna barn	
Handla	3
Fritidssysselsättning	2
Annat, kommentera gärna.	2

Kommentar:

- Cykla till en vän på grillning.
- Jag ville inte ha sönder den så cykeln blev förgäves
- Eftersom det inte var med något lås använde jag bara cykeln till och från jobbet där jag kunde förvara den säkert inomhus. Dock så har jag även lämnat den hemma hos en vän för att sedan gå på stan och äta eller ta en AW. Det kändes begränsande att inte kunna utföra ärenden till och från jobbet, men den situationen är såklart annorlunda om jag hade ägt en egen cykel och haft lås till den.
- Ville/tordes inte använda cykeln privat då den sas vara mycket stöldbegärlig.
- Använda vikcykel som medtogs på tåget till och från arbetet på sträckan Strängnäs-Eskilstuna.
- Gjorde inga resor.

Kommer du att fortsätta resa med kollektivtrafik och vikcykel till jobbet?

Det var endast två personer som upplevde att detta färd sätt inte var för dem. Några nämner svårigheter med kollektivtrafiken och att deras arbetstider inte stämmer överens med tidtabellen.

Påståenden	Antal	Procent
Ja, jag har eller kommer införskaffa mig en vikcykel	3	21%
Jag kommer enbart fortsätta att resa med kollektivtrafiken	3	21%
Inte i nuläget men jag funderar på det	6	43%
Nej, det var inget för mig	2	14%
Total	14	100%

Varför kommer du inte fortsätta resa med kollektivtrafik och vikcykel till jobbet?

Kommentarer lämnande av testresenärerna:

- Det är att arbetsplatsen ligger bökiigt till utanför stan vid E20. Men kollektivtrafik och cykel kan lösas med att ha en cykel (ejvikbar) stående vid stationerna. Men stöder är populära på cyklar men funderar starkt på det.
- Jag har ingen vikcykel. Det är en investering att köpa så måste fundera. Bra sätt att transportera sig med iaf när det är väder för det.
- "Pga det inte går att nyttja kollektivtrafik på helger när jag jobbar. Finns inga turer som passar. Tyvärr.

Rena Resan

- Jag har tyvärr ingen vik-cykel vilket gjorde transporten mellan hem/tågstation och tågstation/arbetet så smidig i alla trappor på stationen och på tåget.
- Kollektivtrafiken går inte tidigt nog för mitt jobb och de dagar jag har åkt så har 40% av resorna varit försenade, antingen till jobbet eller hem.
- Behöver i sådant fall införskaffa en vikcykel. Har i dagsläget en vanlig cykel som jag använder.
- Pga av inställda och sena tåg. Skapar en stress. Gick tågen i tid och oftare så skulle jag välja detta sätt och pendla och lämna bilen hemma.
- "Bor på lantgård och är beroende av bilen. Detta test visar att bo på landet med aktivt jordbruk som maken bedriver och där jag är ""springkvinna"" och samtidigt pendla med buss fungerar inte.
- Jag jobbar allt mer hemifrån. Stressigt arbete där passning av tidtabell inte fungerar. För detta test är den största miljöpåverkan att jag jobbar hemifrån och därmed står bilen."

Skulle du rekommendera någon annan att testa detta transportsätt?

	Antal	Procent
Ja	12	86%
Nej	2	14%
Totalt	14	100%

Den uppföljande enkäten omfattades av fler frågor, med frågeställningar hur deltagaren upplevde organisationen av kampanjen. Svaren på dessa frågor finner du under Bilagor

5. Kommunikation

Kampanjen genomfördes främst digitalt, via regionens och kommunernas sociala medier. Ett nyhetstips skickades ut via regionens kommunikationsavdelning, kampanjen uppmärksammades både i radio och tidning.

Bild 1 & 2: Dessa bilder användes i sociala medier för att locka vanebilister till att välja hållbar pendling.

Anmälningenkäten har besökts av 473 personer, av dessa har totalt 70 påbörjat enkäten och 32 genomfört den fullständigt. Intressenterna uppger främst hälso- och miljömässiga skäl

till att prova på kombinerat resande. En del uppger tidseffektiviteten med cykel kontra gång till och från hållplatsen som motiv. Några uppger även att de är rädd för att bli av med sin cykel om de parkerar den vid hållplatsen, och vill därför prova på vikcykel som de enkelt kan bära med sig.

6. Koldioxiduträkning

Tillsammans ersatte samtliga testresenärerna 1872 km bil med cykel i denna kampanj. Vilket innebär en total koldioxidbesparing på 281 kg CO₂, och ca 20 kg CO₂ per person.

21% uppger att de kommer fortsätta att ersätta sina bilresor med vikcykel och kollektivtrafik. Utgår vi då ifrån att dessa testresenärer fortsätter att resa likt provperioden, skulle det innebära en koldioxidbesparing på 240 kg CO₂ per person/år.

Bara cykel

1872 km totalt

156 km cykel, tur och retur per dag

3 dagar i veckan

4 veckor

$1872 * 150 = 280\ 800\text{g}$

$280\ 800\text{ g} = 281\text{ kg}$

7. Utmaningar och lärdomar

Sårbarheten i kollektivtrafiken

Våren 2022 hade Mälartåg stora problem med att tillhandahålla god trafik till Sörmlands invånare. Något som också spillde över i utvärderingen av vårens prova-på-kampanj. Deltagarna i denna prova-på-kampanj nämner att det blir svårt att välja det hållbara alternativet när det inte går att lita på punktligheten. Samtidigt som de nämner att skulle kollektivtrafiken bli mer punktlig skulle den kunna vara ett alternativ. Därför är dessa typer av kampanjer viktiga för att upprätthålla förtroendet för hållbart resande när tågtrafiken sviker. Det blir också tydligt i denna kampanj hur viktig kollektivtrafiken är som stomme för att ställa om till ett hållbart resande. Ska invånarna resa en längre bit är det kollektivtrafik eller bil som gäller och då måste kollektivtrafiken vara på tårna.

Vikcykel – fortfarande ett dolt färd sätt

I början av kampanjen blev det ett missförstånd mellan en av transportbolagens chaufförer och en testresenär. Vid en tur blev testresenären tillsagd att vikcykeln inte får medhasas på bussarna, det står dock tydligt i Sörmlandstrafikens villkor är att det är okej. Det löste sig för testresenären till slut och denna fick åka med. Detta medföljde även att enheten för allmän kollektivtrafik på Region Sörmland gjorde en informationsinsats mot transportbolaget kring vad som gäller för cyklar på bussen. Men det är viktigt att ta med sig till nästa gång, att det

inte går att informera för mycket om att en kampanj ska genomföras. Både internt inom Region Sörmland, främst då till enheten för allmän kollektivtrafik men också till transportbolagen som är de som faktiskt kör. En idé till framtiden är också att skapa en liten "tag" som kan hängas på vikcykeln som informerar om att det är okej att ha med sig cykeln på bussen. Då behöver det inte bli några missförstånd mellan busschaufför och testresenär.

Lås till cykeln

Några av deltagarna kommenterade att de inte kände sig säkra att använda vikcykeln mer än mellan arbetet och hemmet då det saknades lås. Projektgruppen beslutade att inte tillhandahålla lås då vikcykeln ska bäras med enkelt och kunna låsas in i säkrade utrymmen och gjorde bedömningen att vikcykeln inte ska stå i tillexempel ett cykelställ. Men i och med att många deltagare kommenterade att de upplevde att det gjorde att cykeln användes mindre på grund av just avsaknaden av lås är det någonting att ta med sig i framtiden.

Män kan tänka sig vikcykel

Av testdeltagarna under våren 2022 var 42% män (6 av 14). När det genomförs kampanjer för att främja hållbart resande tenderar det att vara en stor majoritet av kvinnor som vill delta. Även i denna kampanj är kvinnor överrepresenterade men inte i en enorm utsträckning. Sätter vi det i relation till liknande kampanjer som ska främja hållbart resande är andelen män här betydligt större. Till exempel erbjöd Region Sörmland under våren 2022 även möjligheten att prova på elcykling, bland de testresenärerna var enbart 8 av 27 män.

8. Bilagor

8.1 Uppföljande enkät efter provperioden

Fick du tillräckligt med information inför din testperiod?

	Antal	Procent
Ja	12	
Nej	2	
Totalt	14	100%

- Mycket bra organiserat.
- Jag hade önskat mer info kring tågkortet, att det ex gäller på buss inom Eskilstuna också. Iaf det som gäller Kvicksund-Eskilstuna.
- Hade önskat mer info om månadskortet ska aktiveras och kan användas. Mitt är inte använt.

Var det tydligt hur cyklarna skulle hämtas ut? Om inte, kommentera gärna.

	Antal
Ja	12
Nej	2
Total	14

Kommentarer

- Bra organiserat. Lätt.
- Hade dock önskat en större flexibilitet med ut- och inlämnings tiderna. Jag löste det hela.
- Jag trodde att vi själva skulle välja ort. För mig hade den andra orten passat bättre.
- Nja. Det stod längre in i ett långt mejl. Jag missade det och fick mejla och fråga extra.

Var det tydligt hur cyklarna skulle lämnas tillbaka? Om inte, kommentera gärna.

	Antal
Ja	13
Nej	1
Total	14

Kommentarer:

- Era mail hamnade till en början i skräppost och missades till en början.
- Allt flöt mycket bra.

Behövde du kontakta kommunen eller leverantören för problem med cykeln?

	Antal
Ja, kommunen	1
Ja, leverantören	
Nej	13

På vilket sätt hade du problem med din cykel?

- Jag var för tung

Är det något annat du vill skicka med till oss?

- Cykeln var jättebra och smidig att ha med sig både på tåg och buss. Tyvärr så var problemet att tågen ofta var försenade eller inställda helt. Jag skulle bedöma att mer än hälften av de avgångar jag tog/skulle ta (strängnäs-eskilstuna) var påverkade av förseningar eller inställda avgångar. Detta gjorde att jag ändå var tvungen att ta bilen vid något tillfälle då jag behövde veta att jag skulle komma i tid, och inte kunde förlita mig på tåget. I övrigt kunde jag ersätta samtliga resor jag skulle tagit bilen med med detta alternativ.
- Väldigt skoj att få prova vikcykel, den var verkligen smidig och rolig att cykla på. Har hört mycket om inställda tåg men råkade bara ut för det en gång. Jag har köpt en vikcykel av och tänker fortsätta ta cykel/tåg till jobbet fram tills det blir vinter sen får vi se.
- Jätteroligt att få vara med i detta projekt!
- "Detta initiativ från er är föredömligt sätt att få folk att hitta nya mer gröna sätt att pendla. Och självklart ur hälsosynpunkt.
- "Mer såna kampanjer så alla testar och lämnar bilen därhän. Jag är mycket positiv till att de styrande pushar oss medborgare få arslat ur vagnen(bilesätet). Tack för mig!"
- "Kul att få testa. Kanske kan göra en kombination med att åka bil ibland och tåg ibland. Köper mig nog då en elscooter.
- Bra mejlkontakt med både kommunens representant samt regionens. Snabba svar."
- "Jag vill gärna berätta att när tågen går som de ska enl. tidtabell och att man har en smidig cykel så är det ett fantastiskt sätt att ta sig mellan olika orter.
- Jag tackar så mycket att jag blev utvald att få prova på detta sätt att ta mig till mitt arbete."
- Kommunen borde satsa på kollektivtrafiken för oss som bor tex i kvicksund istället för att ta bort avgångar på sommaren om kommunen vill att fler ska åka.
- Tydliggöra förväntningarna på deltagarna. En förståelse för att boende på landsbygden har en annan situation där man är beroende av bilen. Testet är troligen mer riktat till stadsboende.
- Cykellås hade varit praktiskt. En hjälm hade känts skönt att ha, då cykeln känns lite vinglig ibland (kan också vara jag som är vinglig i och för sig).
- Det var svårt att hitta info om projektet. Jag såg det först glimta förbi någonstans (Facebook?), sökte sedan i efterhand på kommunens intranät men hittade ingen info. Sedan dök det upp igen på Facebook och då slog jag till.

Rena Resan

